

בתי המשפט

עת"מ 8715/08		בית משפט המחוזי בירושלים <u>בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים</u>	
19/02/2009		כבוד השופטת יהודית צור - סגנית נשיא	
		בפני:	

- בענין:
1. שריטח ת"ז _____
  2. שריטח ת"ז _____
  3. שריטח ת"ז _____
  4. שריטח ת"ז _____
  5. שריטח (קטינה) ת"ז _____
  6. שריטח (קטין) ת"ז _____
  7. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר - ע.ר.
ע"י ב"כ עו"ד יותם בן הלל, עו"ד יוסי וולפסון ואח'

העותרים

נגד

1. שר הפנים
2. מנהל מינהל האוכלוסין
3. מנהלת לשכת מינהל האוכלוסין בירושלים המזרחית
ע"י ב"כ עו"ד יעקב פינקלשטיין
מפרקליטות מחוז ירושלים

המשיביםפסק-דין

1. העותרים מבקשים לבטל את החלטת המשיב שדחתה בקשה לאיחוד משפחות שהגישה _____ שריטח (להלן – העותרת) עבור בעלה, _____ שריטח (להלן – העותר וביחד העותרים), ולהורות למשיב לאשר את הבקשה.

רקע עובדתי

2. העותרת, תושבת קבע, נישאה ביום 31.10.87 לעותר, תושב קבע שתושבותו פקעה, בין היתר, עקב קבלת אזרחות אמריקאית. לעותרים ארבעה ילדים הרשומים כתושבי קבע במרשם האוכלוסין הישראלי. בין השנים 1987-1992 התגוררו בני הזוג בירושלים, בעוד העותר שוהה תקופות שונות בארצות הברית ועובד בה. בשנת 1992 הוענקה לעותר אזרחות אמריקאית. באותה שנה יצאו העותרת וילדיה את ישראל לארצות הברית, במטרה לשהות עם העותר.

3. ביום 19.7.95, עקב קבלת האזרחות האמריקאית, פקעה תושבותו של העותר. יחד עם זאת, שעה שהעותרים הגיעו מפעם לפעם לביקור בישראל, לא נמנעה כניסתו של העותר לארץ ובשנת 1996 הוא אף קיבל אשרת כניסה לישראל כתושב חוזר. כאן המקום לציין כי הגם שבשנת 1999 קיבלה אף העותרת אזרחות אמריקאית, לא נשללה תושבותה ואף ילדיה שנולדו בארצות הברית (העותרים 5 ו-6) קיבלו מעמד של תושבי קבע בישראל.

4. בשנת 1999 רכשו העותרים בית בכפר עקב בירושלים. כשנתיים לאחר מכן, בשנת 2001, שבו העותרת וילדיה לישראל ועברו להתגורר בביתם. העותר נותר להתגורר בארצות הברית והיה מגיע לישראל מפעם לפעם במטרה לבקר את בני משפחתו. בפברואר 2002, לאחר שנודע לעותר כי תושבותו פקעה, הוא ערער על החלטה זו. משלא זכה בתגובה לשביעות רצונו, הגיש העותר עתירה לבית משפט זה בה ביקש, בין היתר, להחזיר לו את תושבותו (עת"מ 1027/04). בכתב התשובה שהגיש המשיב לעתירה הוצע "כי העותרת תגיש עבור בעלה בקשת איחוד משפחות שבמסגרתה תיבדק האפשרות למתן מעמד עבור בעלה, על פי הקריטריונים הנבחנים בבקשות מעין אלה – הוכחת מרכז חיים והעדר מניעה פלילית וביטחוניית למתן מעמד" (סעיף 15 לכתב התשובה, נספח 6/ע לעתירה). העותרים

הודיעו על משיכת העתירה ובפסק דין מיום 17.5.05 הורה בית המשפט על מחיקת העתירה (נספח ע/7 לעתירה).

5. ביום 27.7.05 הגישה העותרת את הבקשה לאיחוד משפחות, בין היתר, עבור העותר (העותרת הגישה בקשה דומה אף עבור בנה, העותר 6, ובקשה זו התקבלה). לאחר שהוגשה הבקשה קיבל העותר ביום 25.12.05, רישיון ישיבה בישראל, שלא במסגרת ההליך המדורג (רישיון מסוג ב/1). רישיון זה הוארך ביום 21.5.06 לתקופה של חצי שנה נוספת.

6. ביום 31.5.06 נערך לעותרים שימוע במשרדי המשיב (נספח ע/13 לעתירה). בשימוע סיפר העותר כי הוא מתגורר בשיקגו ועובד שם כנהג מונית, והוסיף כי ברצונו לגור בארץ כיוון שבארצות הברית הוא נתפס כזר בשל המבטא שלו, אך בשל אילוצים כלכליים עליו להמשיך ולעבוד שם.

7. ביום 12.6.06 דחה המשיב את בקשת העותרת לאיחוד משפחות בנימוק כי: **"המוזמן מנהל מרכז חיים בארצות הברית שיקגו"** (נספח ע/10 לעתירה). ערר שהגישו העותרים על החלטה זו (ביום 26.7.06) נדחה ביום 1.8.06 בנימוק לפיו **"בשימוע שנערך ביום 31.5.06 עולה כי מציאות חייהם של בני הזוג היא כדלקמן: הגב' שריטח [העותרת – י.צ.] וילדיה מתגוררים בירושלים בעוד המוזמן מר שריטח הבהיר כי אין בכוונתו להשתקע בישראל אלא להמשיך ולעבוד בארצות הברית"** (נספח ע/12 לעתירה).

8. ביום 8.8.06, החליט המשיב להאריך בחצי שנה נוספת, שלא במסגרת ההליך המדורג, את אשרת השהייה של העותר, תוך בחינה מחודשת של הבקשה לאיחוד משפחות בתום תקופה זו (נספח ע/14 לעתירה). בחלוף התקופה, פנו העותרים

למשיב פעם נוספת בבקשה לאישור הבקשה וביום 22.4.07 הוחלט להאריך את אשרת השהייה של העותר בחצי שנה נוספת, שלא במסגרת ההליך המדורג (נספח ע/19 לעתירה). ביום 10.10.07, בתום התקופה ולאחר שהעותרים שלחו למשיב מספר מכתבי תזכורת בעניינם, פנו העותרים למשיב בבקשה נוספת לאישור בקשתם להארכת היתר השהייה של העותר בישראל (נספח ע/24 לעתירה). ביום 2.3.08 הודיע המשיב לעותרים כי החליט לסרב לבקשתם מהטעם כי "למר שריתח ניתנה תקופת מבחן בת שנה כדי לבחון את כוונות השתקעותו בארץ, אולם התרשמנו כי מר שריתח אינו מעוניין להשתקע בישראל, אלא בחר לחזור ולעבוד בארצות הברית..." (נספח ע/27 לעתירה). בבסיס החלטה זו עמדה, בין היתר, העובדה כי "ביום 29.10.07, ביום בו הסתיימה אשרת השהייה של מר שריתח בארץ, הוא בחר על דעת עצמו לצאת את הארץ ומאז לא שב. יש לציין כי על פי המסמכים שהומצאו עולה כי למר שריתח הייתה חנות למוצרי קוסמטיקה, אותה הקים בספטמבר 2006 וסגר באוגוסט 2007" (שם).

9. ביום 5.5.08 הגישו העותרים ערר על החלטה זו (נספח ע/28 לעתירה). ביום 16.6.08 דחה המשיב את הערר לאמור: "הרציונל העומד בבסיס בקשה לאיחוד משפחות הינו רציונל הומאניטארי אשר נועד לשמור על קיום התא המשפחתי, ולמנוע פיצול התא המשפחתי, ואולם, במקרה שבפנינו מציאות חיי מרשך אינה כזו, מרשתך ממשיכה לגור בישראל ואילו המוזמן העתיק בחזרה את מרכז חייו לארצות הברית" (ע/29). מכאן העתירה שבפני.

עיקרי טענות הצדדים

10. העותרים טוענים כי המשיב לא העלה כל נימוק רלוונטי לסירוב בקשתם. לטענתם, לא זו בלבד שהטענה שהעותר מנהל מרכז חייו בשיקגו אינה נכונה, היא כלל אינה רלוונטית להליך אישור הבקשה. העותרים מדגישים כי אחד התנאים לאישור

בקשה לאיחוד משפחות הוא קיום מרכז חיים של המזמין, בענייננו – העותרת (בישראל), ואילו שאלת מרכז חייו של המוזמן (העותר) כלל אינה רלוונטית לעניין זה. העותרים מוסיפים כי אין מחלוקת שמרכז חייה של העותרת ושל ילדיה בישראל לפחות משנת 2001. בנוסף טוענים העותרים כי אין בסיס חוקי אף לנימוק השני בגינו נדחתה בקשתם, לפיו "המוזמן ... הבהיר כי אין בכוונתו להשתקע בישראל אלא להמשיך ולעבוד בארצות הברית". לטענתם, כוונת ההשתקעות של בן הזוג הזר אינה נכללת ברשימת הקריטריונים לאיחוד משפחות, שכן כוונה זו ברורה ונובעת מעצם הגשת הבקשה. העותרים מדגישים כי במהלך עשרים ואחד החודשים בהם היה לעותר היתר שהייה בישראל, הוא שהה במשך שבעים וחמישה אחוז מהזמן בישראל ואף פתח בירושלים חנות, שנסגרה עקב קשיים כלכליים. עובדות אלה, כך מוסיפים העותרים, מעידות על רצונו של העותר להשתקע בישראל. לטענתם, אין לזקוף לחובת העותר את העובדה שיצא מתחומי המדינה עת פג תוקפה של אשרת השהייה שניתנה לו, שכן פעל כחוק. העותרים מוסיפים וטוענים כי משעה שהם הוכיחו קשר נישואין אמיתי, היה על המשיב להעניק לעותר היתר במסגרת ההליך המדורג. לטענתם, משנמנע המשיב מלאשר את בקשתם במסגרת ההליך המדורג, אף כי הוכיחו את כנות הקשר ביניהם, הוא פעל בניגוד לדיון, שכן על פי הנהלים בחינת ה"חיים המשותפים" נעשית במסגרת ההליך המדורג ולא מחוצה לו. על אף האמור טוענים העותרים כי בתקופה האמורה הוכיח העותר כי בכוונתו לקיים תא משפחתי עם אשתו וילדיו בישראל, על אף תקופות ההתנתקות מהם שנכפו עליו בשל רצונו להתפרנס. העותרים טוענים כי תשובת המשיב ניתנה תוך התעלמות ממצוקתם הכלכלית. עוד טוענים העותרים כי החלטת המשיב התקבלה בחוסר סבירות ופוגעת בזכותם היסודית לחיי משפחה.

11. המשיב טוען כי העותרים הסתירו ממנו מידע והקשו עליו להגיע לחקר האמת ולבחון את הזכויות המגיעות להם. לטענתו, העותרת הסתירה מידע בנוגע לתקופות בהן שהתה בחו"ל ולאופי ביקוריה שם. עוד טוען המשיב כי בחינת מערכת ביקורת הגבולות מעלה כי העותר מנהל מרכז חיים בארצות הברית. לטענתו, מאז נכנס העותר לישראל, ערב קבלת היתר השהייה הראשון (ביום 23.12.05) ועד לראשית חודש נובמבר 2008, הוא שהה כשלושה עשר חודשים מחוץ לגבולות ישראל. המשיב מוסיף כי במסגרת הטיפול בבקשה לא נבחן מרכז חיו של העותר בישראל לצורך הוכחת קיום מרכז חיים ובחינה זו נערכת למזמין ולא למוזמן. המשיב טוען כי מה שעמד בבסיס ההחלטה לסרב לבקשה הייתה נקודת המוצא כי **"במקרים בהם מתברר למשיבים כי אין בכוונת המבקש להתגורר בישראל עם משפחתו, מה הטעם יאשרו המשיבים את בקשתו לאיחוד, המאוויינת מיניה וביה"** (פסקה 16 לכתב התשובה). המשיב מוסיף כי אף בתקופה בה שהותו של העותר בישראל הייתה כדין – תקופה בה ביקש לבחון אם בכוונת העותר לשהות בישראל ביחד עם בני משפחתו – לא נמנע העותר מלצאת מישראל. המשיב טוען כי העותר אינו מתכוון להישאר בישראל בשל אילוצים כלכליים וכי כך הצהיר בפניו במהלך השימוע. לאור זאת, כך טוען המשיב, הוכח כי העותר אינו מעוניין לקיים מרכז חיים בישראל ביחד עם בני משפחתו, ובדין סורבה בקשת העותרים לאיחוד משפחות.

דיון

12. חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, מקנה למשיב את הסמכות למתן אשרות שהייה בישראל. שיקול הדעת המוקנה לו בעניין זה רחב. יחד עם זאת, במסגרת מתחם שיקול הדעת חייב המשיב לבסס את החלטותיו על תשתית עובדתית ראויה ומבוססת היטב, תוך בחינת מכלול העובדות הרלוונטיות לעניין (ראו בג"צ 3975/97 קניאל נ' משרד הפנים, פ"ד נג(5) 459, 493).

13. בעניינינו דחה המשיב את בקשת העותרת למתן אשרה לאיחוד משפחות עבור העותר, בהתבסס על מספר נימוקים שהמשותף להם הוא הקביעה כי אין בכוונת העותר (המוזמן) לנהל את חייו בישראל. תחילה, נדחתה הבקשה מהטעם שהמוזמן אינו מנהל מרכז חיים בישראל (נספח ע/10 לעתירה). אלא שעל פי הנהלים ומדיניות המשיב על מגיש הבקשה (העותרת) להוכיח קיום מרכז חייו שלו בישראל, לפחות בשנתיים שקדמו להגשת הבקשה. נהלים אלה הוכרו אף בפסיקה כנהלים על פיהם יש לבחון בקשה לאיחוד משפחות (ראו, למשל, עת"מ 8028/08 **בת מהנה נ' משרד הפנים**, פסקה 10 לפסק דינו של כב' השופט חשין). אף המשיב הסכים כי בחינת מרכז החיים בשנתיים שלפני מועד הבקשה נערכת כלפי המוזמן ולא כלפי המוזמן (עמוד 3 לפרוטוקול). בעניינינו, אף אם העותרת חיה משנת 1992 משך מספר שנים בארצות הברית, הרי נוכח העובדה שאינה שנויה במחלוקת כי החל משנת 2001, קרי - כארבע שנים לפני הגשת בקשתה, היא מתגוררת בתחומי הכפר עקב ומנהלת מרכז חיים בישראל, נראה כי הוכח בוודאות התנאי הנדרש על ידי המשיב לפיו למזמין (העותרת וילדיה) מרכז חיים בישראל.

14. המשיב טוען כי במקרה זה הובהר לו שאין בכוונת העותר (המוזמן) להתגורר בישראל עם משפחתו ולפיכך אין כל טעם לאשר את הבקשה לאיחוד משפחות. אין בידי לקבל טענה זו. כידוע, הרציונאל העומד בבסיס הנכונות להעניק מעמד בישראל לבן זוג זר הנשוי לתושב קבע הוא הומאניטארי ועיקרו הגנה על התא המשפחתי והרצון לאפשר לבני זוג לחיות יחדיו (ראו, למשל, עע"מ 7088/03 **מחאמיד ואח' נ' שר הפנים**, פסקה 4 לפסק דינה של כב' השופטת חיות). בחינת מכלול הנתונים והתשתית העובדתית שהונחה בפני מעלה כי במהלך החודשים בהם קיבל העותר היתר שהייה בישראל, הוא שהה מרבית הזמן עם בני משפחתו בישראל (הוא שהה בישראל 16 חודשים מתוך 21 חודשים; ראו עמוד 9 לפרוטוקול). אכן, בחלק מתקופה זו (כ-5 חודשים), שהה העותר בארצות הברית

במטרה לעבוד כנהג מונית. בנוסף, הוא שהה תקופה קצרה בירדן ובסעודיה במטרה לבקר קרובים ולקיים את מצוות ה"עומרה". העותר הסביר כי היה עליו לפרנס את בני משפחתו ולכן נאלץ להמשיך לעבוד בארה"ב משך תקופה מסוימת. אילוץ כלכלי זה אינו מעיד על חוסר נכונות מצד העותר להתגורר עם בני משפחתו והפרשנות שנתן המשיב לכוונותיו של העותר לעתיד לבוא נראית, על פניה, מחמירה ובלתי מבוססת. אדרבה, בשימוע הסביר העותר כי הוא מעוניין להתגורר בישראל וכי הוא חש בארה"ב זר. זאת ועוד, בתקופה בה ניתנו לעותר היתרים זמניים לשהייה בישראל הוא הקים כאן עסק לממכר מוצרי קוסמטיקה. אף אם לימים העסק נסגר בשל קשים כלכליים, יש בעובדה זו כדי ללמד על כוונת העותר להעביר את מרכז חייו לישראל. ואכן, מסיכום השימוע שנערך לעותר עולה במפורש כי הוא הביע רצון לשוב ולחיות בישראל, תוך שהוא מציין כי הסיבה ליציאתו מהמדינה מפעם לפעם נעוצה באילוצים כלכליים. כאמור, העותר עבד בארצות הברית כנהג מונית. לטענתו נוכח מעמדו בישראל, הוא אינו יכול לעבוד בישראל כנהג מונית, שכן אין באפשרותו לקבל רישיון נהיגה (ע' 5 לפרוטוקול). על רקע זה יש להבין את רצונו של העותר להמשיך ולפרנס את משפחתו עד שיוסדר מעמדו בישראל. בהקשר זה חשוב להדגיש כי ההליך לאיחוד משפחות לא נועד לשלול את חופש התנועה של המוזמן אל מחוץ לישראל או לשלול את יכולתו לפרנס את משפחתו בכבוד אף מחוץ לתחומי מדינת ישראל. כל מקרה ראוי להבחן על פי נסיבותיו. בעניינינו, העובדה שהעותר יצא את תחומי המדינה מפעם לפעם אין בה כדי ללמד כי על כוונתו שלא לחיות עם משפחתו (אשתו וילדיו) בישראל, ובשל כך למנוע את כניסתו למסגרת ההליך המדורג. יש לזכור כי הבחינה אם לאשר בקשה לאיחוד משפחות במסגרת ההליך המדורג היא ראשונית. לאחריה, משעה שהמוזמן נכנס למסגרת ההליך המדורג, נבחנת כוונת המוזמן לנהל בישראל חיים משותפים עם בן זוגו, באופן מעמיק על פי נהלים מחמירים שנקבעו על ידי המשיב. משכך, בשלב זה לא הייתה הצדקה לחסום על הסף את בקשתם של

העותרים ומן הראוי היה לאפשר לעותר להיכנס להליך המדורג במהלכו תבחן השאלה אם מרכז חיי בני הזוג (העותרת והעותר) אכן בישראל.

15. המשיב מוסיף וטוען כי בחינת מהלך חייהם של העותרים מעלה שהם אינם רוצים להתגורר יחדיו בתחומי המדינה, שכן במשך כשלושה עשורים העותר לא התגורר בישראל, עובדה המצביעה על דפוס התנהגות קבוע של מגורים בחו"ל במנותק מהעותרת. טענה זו דינה להידחות. נוכח העובדה שהעותר אינו מבקש להשיג בעתירה זו על עצם שלילת מעמדו כתושב קבע בישראל, הרי שבענייננו, אין כל רלוונטיות לשאלה האם שהה בחו"ל בתקופה שקדמה לשלילת מעמדו בישראל. בנוסף, מהחומר שבפניי עולה כי העותרים, הנשואים כעשרים שנה, חיו מרבית חייהם ביחד, בין בישראל ובין בארצות הברית. אף אם לעיתים נפרדו דרכיהם לתקופות מוגבלות בשל הצורך של העותר לפרנס את משפחתו, אין בכך כדי להצביע על דפוס פעולה קבוע לפיו העותר מעדיף לחיות מחוץ לתחומי המדינה במנותק ממשפחתו.

16. החלטת הרשות חייבת לעמוד בעקרון המידתיות ולפיכך עליה לנקוט באמצעי שפגיעתו בעותר פחותה, במידת האפשר. בענייננו, החלטת הרשות לדחות את הבקשה מבלי לאפשר לעותרים להיכנס להליך המדורג חוסמת בפניהם את הדרך להוכיח את כוונת העותר לקיים מרכז חיים בישראל יחד עם אשתו וילדיו. יש לזכור כי במסגרת ההליך המדורג על פני תקופה ממושכת, תהיה בידי המשיב האפשרות המלאה לבחון בצורה יסודית ומקיפה את מרכז חיי האמיתי של העותר והעיקר – יהיה בידו לבחון במהלך כל התקופה אם בני הזוג (העותר והעותרת) אכן מנהלים בכנות מרכז חיים בישראל. דחיית הבקשה כבר בשלב זה אינה מידתית ובידי המשיב להשיג את התכלית של בחינת מרכז חיים בישראל בדרך אחרת, היא - במסגרת ההליך המדורג. למותר לציין כי אם יתברר למשיב, במסגרת ההליך

המדורג, כי מרכז חייו של העותר אינו בישראל עם בני משפחתו, ניתן יהיה לדחות את בקשת העותרים לאיחוד משפחות בשלב ההוא.

17. לאור האמור החלטתי לקבל את העתירה ולהורות למשיב לאשר את הבקשה לאיחוד משפחות שהגישה העותרת עבור העותר. עם אישור הבקשה יחל העותר בהליך המדורג, שבמסגרתו, יבחן המשיב, בין השאר, ועל פי הנוהלים המקובלים, את מרכז החיים של העותרים בישראל. המשיב יישא בהוצאות ושכ"ט העותרים בסכום של 5,000 ₪. המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, כ"ה בשבט תשס"ט (19 בפברואר 2009), בהיעדר הצדדים.

יהודית צור, סגנית נשיא